

Élhető épített környezet

Gondolatok egy lakókert ürügyén

Nem ígérem, hogy építészeti kritikát írok, azt pedig különösen nem, hogy objektívet. Nemcsak amiatt, mert nem is tudnék – meghagynám azt az arra felkent és érdemesebb szakavatottaknak –, hanem azért sem, mert nincs is szándékomban. Viszont érdelemim, gondolataim elhallgatásához sincs kedvem, ha már egyszer felkértem az írásra.

Hönich Henrik

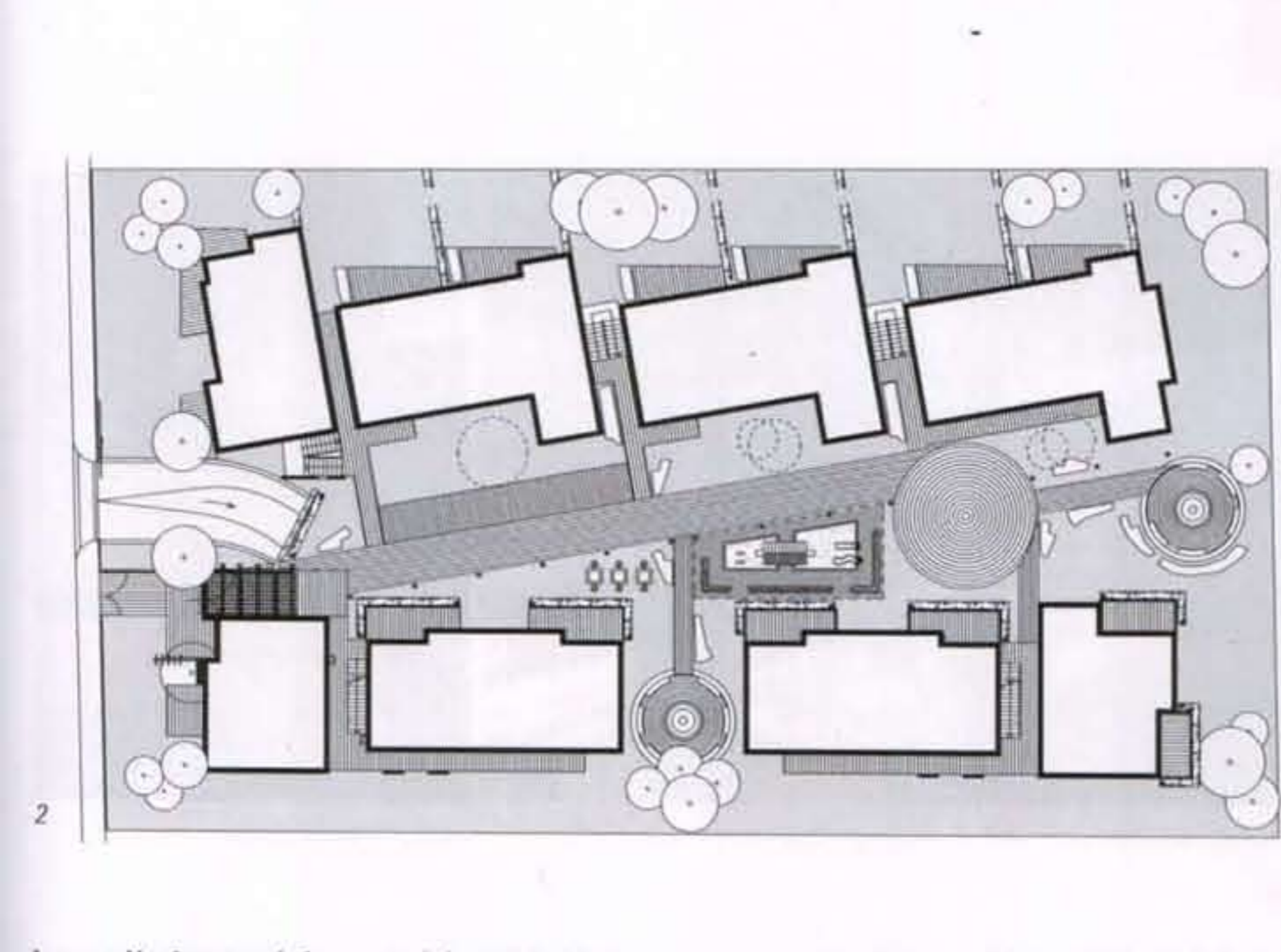
A 36 lakásos épületegyüttes közelebbi-távolabbi környezete meglehetősen heterogén képet mutat: a bal oldali szomszéd egy ipari létesítmény jelenleg még üres, beépítetlen terület, a jobb oldalán pedig egy ugyancsak beépített/tülpített lakókert(ecske) van. Az utca túloldalán, a páratlanon, az elmúlt évtizedek jellegesen, szérny családi házikói sorakoznak. Az utca végén, mintegy 80-100 méterre innen, a Rákospalota-Újpest vasútállomás „jellegzetesen

korabeli” századfordulós és „jellegzetesen korabeli” vasútállomás-sárga épülettömegével találjuk szembe magunkat.

A már korábban beépített jobb oldali ingatlan – bár bizonyára megfelelt a rendezési/szabályozási terv kritériumainak – igen csak túlszámított képet mutat, mert bizonyára maximálisan ki is használták a beépítési lehetőségeket. A túlépítettség érzetét fokozza a túlzottan tagolt tömeg: az épületegyüttes szétesik, a formák kaotikusan burjánzanak.

A bemutatásra kerülő ingatlan beépítési mikéntje ugyan a szomszéd (8. szám) járt útját követi: az épületegyüttes A és B szárnyát a Lahner György utcára merőlegesen, a hosszanti határvonalak mentén helyezte el, de elkérte a szomszéd bukta-tóját: az együttest szellősen elemekre bontja és ezeken belül igyekszik összefogott kubusokban gondolkodni.

A lakókert belső világa már a belépés pillanatában érthető: belső játszóteret köré szervezett lakósejtek, egyértelmű megközelítési (támadási) pontok ... A telek nem valami nagy, 36 lakás befogadására különösen nem az, ezért prioritásként a lehető legnagyobb zöldfelületek megtartása dicseretes törekvés. A gyermekek játszóhelye – mint sok esetben máskor, máshol is – megspóroltatott, sajnos. De a tervben kijelölt jövőbeni játszótérre, ha és amennyiben elkészül, minden lakásból jól fogják látni az aggódó anyukák. A külső terep, a kert befolyik a földszinti lakásokba: azonos szinten van. Hiszen értem én a tervezői szándékot, de azért mégis: „alul a víz az úr!” (hó, zápor, vihar). Az oldal-kertek szűköskék, de ebben a vonatkozó előírások adta/kínálta „lehetőség” a ludas. A szűkösség érzetét a két lakókert közé emelt magas kerítés még fokozza. Természetesen ez is megfelel az előírásoknak, de mi a fenének kell kerítést húzni két lakókert között? Finnországban, annak idején, féltéves ösztöndíjas ott-tartózkodásom alatt, mindössze egyetlen egy „hazai jellegű” (értsd: magyar) kerítés került az utam-

TÉMA: FELÜLETEK

1. Természetes anyagok: téglaburkolat lent, faburkolat fent.
2. Helyszínrajz
3. Egyszerű kubusok sorjázának a lehető legszelebbre hagyott középső kert mentén

ba, pedig igencsak keresztül-kasul bejártam az országot. (Oldal)kerítés nélkül más lenne a térarány, a közérzet, az emberi kapcsolatok... A több kubusból álló épületegyüttes háza házszerű házak, házszerű arányokkal. ...háza, háza, hazamegyek...ithon-otthon ... Csondlatos nyelvünk van! Ide haza lehet jönni, itt-hon otthon lehet lenni! A fedett, nyitott, áttört fogalmazzott, és a lakóegységeket összekötő/fogó lépcsőházak és erkélyrendszer biztosította átláthatóság könnyed tömegkapcsolatokat eredményezett. Tömegképzésében változatosságra törekszik, a telep mégis egységes képet mutat. A külső látzó felületekre a vakolaton kívül a természetes

anyagok használata a jellemző: bontott téglá-, illetve faburkolat. A lazúrozott faburkolattal fogalmazott tetőtéri visszahúzásával és a fedett tetőteraszok szintje ácszerkezetével a végül is háromszintes épület sokkal kisebb hatást mutat, nem tűnik nagynak. Ebben persze meghatározó szerepe van a tagolt kialakításnak, a jó arányú és változatos, de visszafogott anyaghasználatnak. A tervező látható módon tudatosan alkalmazta a formákat, választotta meg a felületek anyagait. Ugyanakkor be kell valljam, hogy számomra idegen gondolkodásmód, hogy nem az alapstruktúrárt akarta megtölteni, hanem jó (meggyőző?) nézeteket igyekezett tervezni. A na-

TÉMA: FELÜLETEK

Építész:
Paládi-Kovács Ádám

Munkatárs:
Korödi Zoltán, Molnár Richárd, Iván Eszter, Pető Ágnes

Fotó: Oravecz István

túrtégla felületek mögött hol egy nyitott, szelős lépcsőház, hol hálózobák, hol nappali hűződnak meg, és fordítva. Üdvözlendő, hogy a nartúrtégla falazat békebeli kőművesmesteri hozzáállásról tanúskodik és nem igyekszik a napjainkban preferált doktrineskedő téglakultusznak megfelelni.

Nem lenne talán érdektelen, különösen egy lakókert premisszáit tekintve nem, ha a homlokzati formák és felületek további bontásával – az én házam/lakásom az én váram alapon – azok differenciáltabb-játékosabb, nagyon finom, jelzészerű tagolásával, anyag- és színhasználatával,

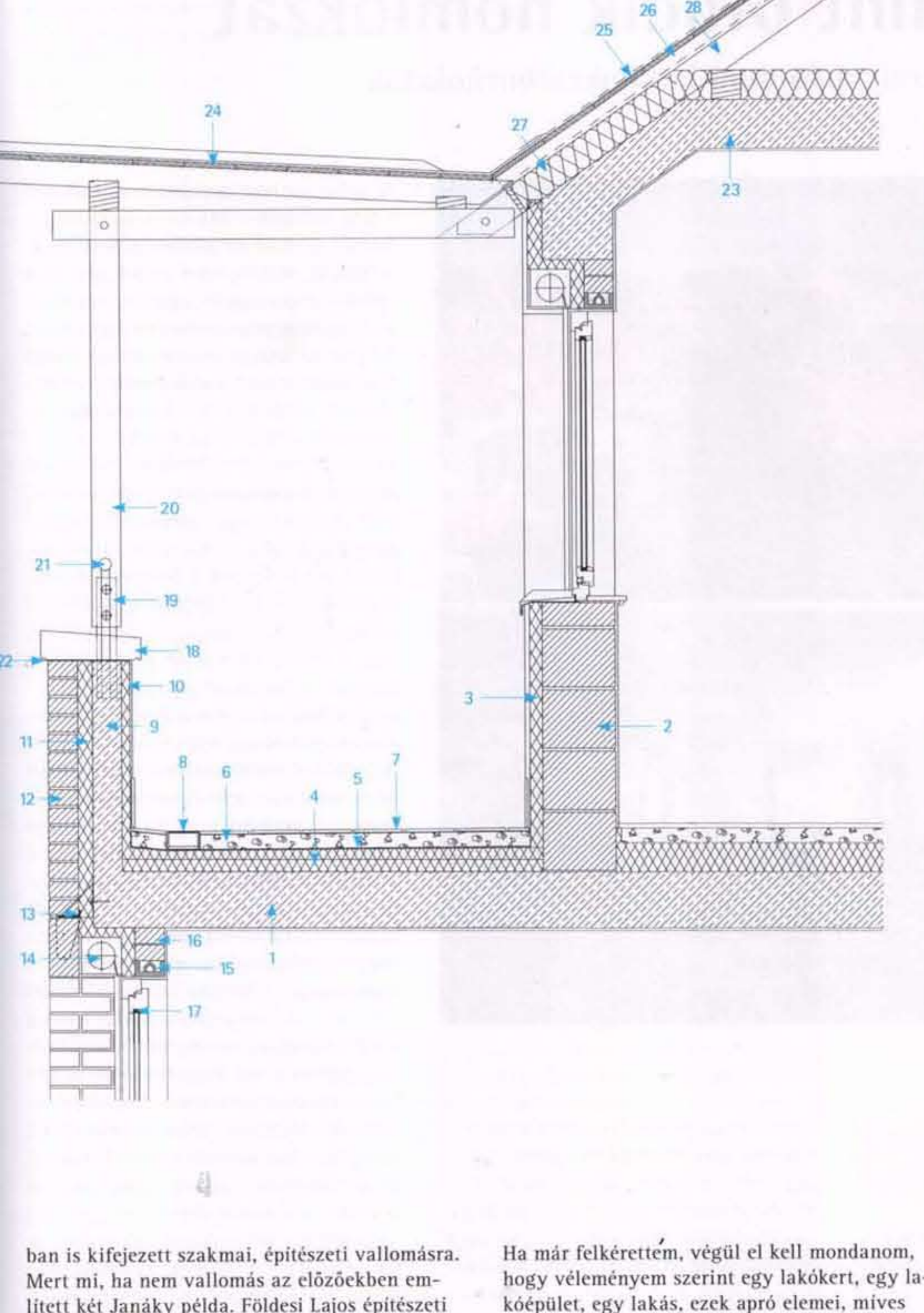
egy személyesebb miliő, meghittebb mikrokörnyezet létrehozása, egyszer. Persze tudom, hogy ehhez egyetértő és megértő partner is szükséges-tetik. És nem tarka házra gondolok.

A lakások funkcionális szervezése tiszta, korrekt, jó, a lakásképzés átlagot magasban felülmúlja. A lakások szobaszáma 1 és 4 között mozog, és ez a változatos összetétel kedvező lehetőséget kínál a generációs mozgások, élethelyzet-változások és -kombinációk lakóközösségen/közösségen belüli követésére is. Szomorú viszont, hogy még itt, a zöldövezetben is tetten érhető a még megfizethető alapterületre való törekvés. Ez persze messze nem tervezői kérdés, viszont a mai magyar középosztály szociális helyzetének könyörtelen és elgondolkodtató röntgenképe. A 36 lakásból 14 db az 1-1,5 szobás, és csupán 3 db a 3,5-4 szobás, a háló- és gyerekszobák minimalizáltak stb. Ez is megérné egyszer egy szociológiai tanulmányt, ha ugyan nem egy konferenciát, vagy még többet!

A ház nyugalmat és harmóniát sugároz, de az apró formai megoldások hiányoznak. Egy Janáky-s igényességgel kimondott vízgyűjtő az ereszalján, vagy egy átgondoltan-szenzibilisen megtervezett vaskapu (Schaár Erzsébet-ház, Pécs), megannyilyokt vagy feszített formák, arányok és arányrendszer – Szendrői Jenő osztályozása szerint – 30-50 méteres házat eredményezhetnek, de az emberi lépték és lélek személyesebb megnyilvánulásokra is sőtárog. Szendrői Jenő, az '56 után újból életre keltett Mesteriskola fáradhatatlan szótora, az építészeti minőségesség, szarkasztikus tömörséggel és keserűsággal így definiálta: van 200, 100, 50 méteres ház, de néha szembeálkozhatunk egy engy akár 10-20 méteresrel is. Ertsd: ilyen közel enged magához a korábbi/távolabbi kedvező/meggyőző impressziók csorbulása nélkül. És ezt alapvetően nem (nem csak) a kivitelezés minőségére értette, hanem az építészeti részletekben, részformák-

TÉMA: FELÜLETEK

- Jelmagyarázat
1. vasbeton födém
 2. 30 cm PTH NF blokk-tégla
 3. 5 cm külső hőszigetelés
 4. 2x5cm teraszvető hőszigetelés lejtésben
 5. magam terasz vízszigetelés, alátét-lemez
 6. 6 cm szűrőbeton
 7. teraszburkolat, ropaszto
 8. Aco profilne teraszvályók
 9. 15 cm vasbeton mellvéd fal
 10. 5cm belső hőszigetelés vakalva
 11. 5cm külső hőszigetelés + légrés
 12. 12 cm burkoló téglafalazat
 13. ruhadamentes acél falazattartó konzol
 14. redőnysekrény, aiso szerelő panellel
 15. belső PTH áthidaló
 16. kisméretű téglafalazás + vakolat
 17. nyílászáró
 18. kétvezetős műkö fedő
 19. oszloptartó acélelem
 20. 10/10-es faoszlop
 21. 0-50-es acél karlat fogódzó
 22. műkö alatti vízszigetelés
 23. vasbeton kaporsó födém
 24. esővízű teraszvető (karcolt félmérfedéssel)
 25. szűkecsinál bitumenes zsindelev fedés
 26. 5 cm átszellőztetett légrés
 27. 15 cm közetgyapot hőszigetelés
 28. 15 cm szarufa

ban is kifejezett szakmai, építészeti vallomása. Mert mi, ha nem vallomás az előzőekben említett két Janáky példa. Földesi Lajos építészeti hitvallásának egyik alaptézisét fogalmazta meg példaként a József nádor téren egy kéménytoldás ürügyén. Épületeinket illetően a személyesebb részletek kis számának okát az „ócsított prakticizmus”, a „tömegtermeléssel lejárított alkatrészekből összerakott ház” megrendelői-kívitelezői elvárásában kereshetjük. Dicseretes és megvárható, hogy Paládi-Kovács Ádámnak sikerült, ha nem is teljes mértékben, ezzel a globális betegséggel megküzdenie.

Ha már felkértem, végül el kell mondanom, hogy véleményem szerint egy lakókert, egy lakóközpont, egy lakás, ezek apró elemei, mives részletei lehetnének egy igényes elemi, mives és igényes tárgy-kultúrára való nevelés szolmizációs alaphangjai, bázisakkordjai. Ez az a hely, ahol a gyermek..., ahol a szülő... De hiszen tudjátok, mi, építészek tudva tudjuk. A másik hely az iskola... lehetne. De nem az. Mert iskolarendszerünk ezt a területet, a látó-szemű és értő-fülű vizuális kultúrára való nevelést neglálja.

- 1-3. Előtetők, balkonok, fűgőfolyások teszik könnyed-atjáthatóvá-kapcsolódóvá a tereget
4. Egyszerű kubusok sorjázának a lehető legszelebbre hagyott középső kert mentén
5. A laggia részlete